

543); i Serradell (*Sota Terra del Club Munt.* I, 128) amb l'*Acer opulifolium* Vill., igual que Pardo y Loscos (Colm. I, 541). — 2 Passat que fos mer artifici gràfic per marcar que es tracta de *ð* + *r* (a base d'escriure *de* amb *e*, la posició en què la *ð* solia trobar-se, a diferència de la *d* oclusiva), i no pas del grup oclusiu *dr*. — 3 «A Senet serren fusta d'abét, pi, fau, alziró ---», VKR IX, 35; *Hochpyr.* A, I, 8. —

4 Que ja figuraria en la Cirurgia de Cauliac, tercer quart S. xv, *AlcM*, però el context donat no és suficient. — 5 Que vaig veure en l'original de «La Vida Pastoral al Pallars Sobirà», p. 515, que preparàvem per imprimir a la S. F. de l'IEC l'any 1937.

6 Només a Banheres de Bigorra i a Arrens, Rohlf's dóna *azerú*, *uzerú* (RLiR VII, 163), que serien -ONE, però com sigui que en el mateix treball (p. 160) i en *BhZRPb.* LXXXV, § 93, el mateix Rohlf's i per a aquestes mateixes valls (per més que sigui de pobles diferents) dóna formes en -*ou* o -*o* (= -OLU) com sembla ser general en gascó, imagino que allò són normalitzacions de grafies -*ou* que Rohlf's va pendre per grafies afrancesades amb *ou* = *u*. És possible que hi hagi també alguna forma en -ONE a l'Obaga pirinenca; a l'alt Arieja anota *aseroú* no solament Rohlf's (*BhZRPb.*, l. c.), sinó que en text d'allà, de Massat, llegeixo *acerous* pl. (*Bouts dera M.* VI, 194). — 7 Guardaren sempre silenci els més interessats en aquest terreny, i més savis (junt amb Vendryes): Pedersen, Walde-P., Kleinhans, Weisgerber, Jud, Pokorny (altrament ni en la *VglGr.* del primer ni en Walde-P. no hi ha cap esment del ky. *criafol*). La forma del silenci de Pokorny és singular: no solament no relaciona el fr. *érable* amb res de cèltic en l'*IEW*, sinó que es pren la molèstia (p. 20.25), cosa ben desusada i innecessària en la seva obra (que exclou tot el romànic), de reiterar la seva adhesió a l'etimologia primera de Diez i M-Lübke: «aus ACER ARBOR wurde vlat. *acerabulus*, *REW*, 93), com si no existís la 3.ª ed. del *REW*, publicada 12 o 15 anys abans que la seva: per ignorància, badada o oblit? Qui s'ho creuria? ¿per objeccions tàctics a Vendryes, amb qui creu prudent d'ajornar la discussió? El fet que ell també s'absté de parlar enlloc del ky. *criafol* voldria dir que la patent cèltica d'aquest no és neta? Entre els romanistes que han expressat reserves més o menys fortes hi ha Gamillscheg (*EWFS*, s. v.) i O. Bloch (si bé les d'aquest, com de costum, van ser esborrades en l'ed. pòstuma que en donà Wartburg; entre els qui ho acceptaren hi ha la darrera ed. del *REW* si bé amb la reserva d'un «scheint» i remissió a Wartburg. Aquest parla ací en estil «souverän», com em recomanen de fer-ho sempre cartes d'ell que guardo de 1949-50: «ist hinfällig, da ---»). Les seves raons són dues: la primera no té cap valor, la segona fa molt d'efecte però és de les que tenen rèplica. Que *ACERABULUS* aparegui en una glossa ags.-llatina del S. VII o VIII (VI, 15; *RDR* II, 182) no vol dir que això sigui una forma de l'Antiguitat, ni fidel a la fonètica primitiva del mot, i com ja li

objectà Gamillscheg, també *ACER ARBOR* es troba en glosses no menys antigues. L'argument que fa efecte és que una tal combinació amb *ARBOR* en llatí no s'explica. Però hi ha una explicació satisfactòria i quasi òbvia: *ACER* és un adjectiu usadíssim 'agre, agut, aspre', homonímia ben molesta que donava lloc a tant més entrebanc i embaràs que l'arbre *ACER* no és pas del més corrents. També per aquestes angúnies homonímiques ens hem vist obligats nosaltres a dir *arbre poi* 'pollancre' per fugir de la confusió amb *poi*, *poll* ('paràsit' *PEDUCULUM*); o *albre blanc*, per fugir de la confusió de *alber* amb *ARBOR* (*ALB*). *ACER ARBOR* pogué ser, doncs, una creació paral·lela a *arbre poll*. O sigui que m'inclino a rebutjar aqueixa etimologia cèltica. V. ACS.

AURORA, pres del ll. *aurōra* id. □ 1.ª doc.: 1498 (*AlcM*).

En una trad. del llatí, en prosa. Però fou durant molt de temps un mot exclusivament poètic, i amb aquest caràcter el trobem ja 4 anys després en un text original català: «De mitja nit, casi fins a l'*aurora*, / per extirpar tota vocació ['per exhaurir-me'n ben bé les ganes'], / he laborat, no sens atenció, / en 'cabar vuy, ja corrent una hora ['la una de la matinada']», en el mallorquí Gaspar de Verí (*JMBover, BiEscrBal.* II, 501.7.5). *Aurora boreal* usà ja Verdager (sumari del cant II de l'*Atlàntida*: «ha tret un mal prondstich de les a. *boreals*», p. 96).

DERIV.: *Auroral*.

Aurós, V. or

AURTAR o bé URTAR, mot del català antic per a 'xocar, topar amb algú, tirar-se-li damunt', encara avui usat a València, d'origen incert però comú amb l'it. *urtare* 'copejar, xocar', oc. ant. *urtar*, fr. ant. *urter* (avui *heurter*) 'topar, xocar'; és probable que sigui pre-romà i indoeuropeu, potser d'un URTO- 'xoc' i, com a adverb-preposició, 'contra'; aquest mot, molt desenrotllat en cèltic amb aquests valors, sembla haver aparegut allí (o bé conjuntament allí i en llengües pre-romanes indoeuropees veïnes) en tres variants apofòniques ŪRTO-, *ŪRTIATO- i *ŪRTATO-: d'aquesta vindria el romànic *urtar* i de l'altra potser el cat. *bursar* (veg. *BURXAR*). □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

«Se combatien dos bous salvatges e, per los grans colps que's donaven, exia'ls sanch del front --- una volp lepava aquela sanch, e esdevench-se que los dos bous se *urtaren*, e trobaren en lo mig la volp, e feriren aquella per los costats ---», Llull (*Merav.*, *NCl.* II, 123). «Qual stímul te puny tant a *urtar* tu mateix ab axí obstinat desplaure e cruesa d'ànimo?», *Deifira Ecantofila* (S. xv, Faraudo, *MiscFabra*, 171). «I.o perdedor / gran jugador, / ab mala sort / juga pus fort / --- / quant no hi ha qué, / per jugar furta, / a mort s'aburta / per tornar tost, / fins que, desbost, / guanye qui's vulla / ---», JRoig (*Spill*, 9984). Chabàs co-